

Elekes Ferenc

Verebek a templomban

Ahogy teltek a napok, ez a testes asszony egyre világosabb ruhát kezdett viselni. Ennek én nem örültem, mert a napok teltével ez az asszony egyre sötétebb hírekkel érkezett Bözödre. Egy napon hanyag mozdulattal vetette oda a táskáját egy félreeső székre. Mély lélegzetet vett, mintha az utolsó volna, nagyot sóhajtott és megállott előttem. Azt mondta, tegnap járt Felsősfalván. Én ebbe máris beleszóltam, mondtam, keveset jár oda, mert aki többször jár, tudja, hogy azt a falut a helybeliek egyszerűen Fessőnek nevezik. A rövidség kedvéért. Ő legyintett, s folytatta, amit elkezdett.

Éppen a síplik-ügyet akarta végérvényesen lezárni, de ez nem sikerült, mert nem találta Éva tanítónőt az iskolában. Mondom, lezárhatta volna nélküle is, mert kicsi a falu, s a titkok madarai nem tudnak fészket rakni egy kicsi faluban. Az lehet, mondta a testes asszony, de jó, hogy a madarakat említettem. Mert most éppen madarokról fogunk mi ketten beszélgetni. Pontosabban verebekről.

Nem lehetett rossz a kedvem, mert erre azt válaszoltam, állítólag a veréb nem madár, s azt a beszélgetést mi rövidre tudjuk fogni. Ismét elhúzódtunk egy csendes helyre. Azt mondta nekem ez a testes asszony, ne vegyem rossz néven, de ő Fessőn azt tudta meg rólam, hogy szó szerint idézve „jómadár” voltam én abban a faluban. Mármost a tavalyi esztendőben. A tanárságomban hibát nem találtak, de azt fölfogni nem tudták, miért hajkurásztam a verebeket a templomban. Erre adjak most magyarázatot. Miért hajkurásztam a verebeket. Pont a templomban? Tanár létemre. És egyáltalán igaz-e, amit az ottani emberek beszélnek rólam, vagy csak kitalálták unalmukban?

Mondom, ezt nem kitalálták, ez a tiszta igazság. Valóban hajkurásztam a verebeket a felsősfalvi templomban. De csak egyszer. És kivel hajkurásztam a verebeket a helybéli pap tudomása nélkül? — kérdezte a testes asszony. Mondom, ez sem titok abban a faluban. Egy Somai nevezetű tanítóval hajkurásztuk a verebeket. És mondja, templomjáró ember volt ez a Somai, mint maga, vagy csak véletlenül tévedtek be abba a templomba, kíváncsiságból, hogy vannak-e verebek a templomban? Mondom, ne tessék haragudni, de én ebben a hangnemben nem tudok beszélgetni. Ilyenkor fölfut a fejembe valami idegesség és összekeverem a valóságot a kitalált dolgokkal. Magát pedig a valóság érdekli, nem pedig a kitalált dolgok.

Nyugodjak meg, mondta a testes asszony, mondjam meg a tiszta valóságot, kíméljem meg őt a sok utazástól. Mert minden új információ miatt neki föl kell utaznia Felsősfalvára. Rendben van, mondtam. Az az igazság, hogy az iskola igazgatója elhatározta, nem megy nyugdíjba anélkül, hogy valami szép cselekedet ne maradjon utána abban a faluban. Összehívta a fiatalokat, s eldöntötték, híres

kórust alakítanak, ha már olyan szépen tudnak énekelni a kocsmában. És mi kell a fiatalokon kívül egy kórus megalakításához? Hangvilla. Az egész faluban nem volt egy árva hangvilla. Csak olyan villa, amivel a trágyát szokták kihányni az istállókból.

Egy napon behívott minket ezzel a Somaival az irodájába, elővett egy szép hegedűt, s azt mondta, menjünk be a templomba és hangoljuk be azt a hegedűt a bécsi Á szerint. Mert van a templomban egy jó harmónium, s azon megtaláljuk, hol van a bécsi Á. Ő ezt a műveletet nem végezheti el, mert egy igazgató, ebben a politikai helyzetben, különösen nyugdíjazása előtt nem mehet be egy templomba. Semmi szín alatt. Mi elvállaltuk a stímolási megbízatást. Ez a Somai azt hitte rólam, tudom, hol van a bécsi Á a harmóniumon. Én pedig ugyanezt tételeztem föl róla.

Ott álltunk tanácstalanul a harmónium előtt és néztük egymást. Somai pötyögtette ugyan a billentyűket, de fogalma sem volt arról, melyik a bécsi Á. Közben csavargatta a hegedű kulcsait, hogy mégis, valami elfogadható hangok jöjjenek ki belőle. Az oda begyűlt verebek röpködtek a fejünk fölött, ez Somait idegesítette, s azt mondta, zavarjuk ki innen őket, legalább ennyi hasznunk legyen, ha már itt vagyunk, a templomban. És én segítettem Somainak a verebek hajkurázsásában. Mert barátomnak tekintettem őt. És ő is engem. Azért is jártunk esténként együtt a helybéli kocsmába.

És mi lett abból a kórusból, kérdezte a testes asszony. Mondom, lehet, most is énekelnek azok a lelkes fiatalok. De nem biztos, hogy a bécsi Á szerint. És az ő dalaik is összevissza szállanak a falu fölött, akár azok a verebek a templomban.

Sósborszeszes lövöldözés

Egy napon egészen világos ruhában érkezett a testes nő Bözödre. Amint belépett a tanáriba, fölálltam asztalomtól, s indultam is a megszokott, csöndes helyre. Ahol bennünket nem szokott zavarni senki. Azt mondja, ugye, sejtem, hogy újabb baj van velem. Mondom, ezt nem sejtem, hanem biztos vagyok benne. Fessőről érkezett? — kérdem. Azt mondja, onnan, Fessőről. Elővett egy megkezdetlen, nagy, piros födelű füzetet és letette maga elé az asztra. Azt mondja, ezt ma teleírjuk. Mert most már nem síplikról van szó, sem pedig verebek hajkurázsásáról. A főnnálló rendszer fegyveres megdöntésére irányuló készülődés és más emberiség elleni terveim terhelik a múltamat. Tulajdonképpen egy sötét, rácsos pincében lenne most a helyem, valahol, messze, nem pedig Bözödön. De véle nagy szerencsém van, mert azt bízták reá, hogy egyelőre pontosan jegyezze föl az egy évvel ezelőtt, Felsősfalván elkövetett bűneimet.

Mondom, ezeket én most szívesen elmesélem, mert jó hangulatban vagyok, s az ő világos ruhája is csupa nyugalmat, s vidámságot áraszt. Melyek lennének

azok a megemlített hitványságaim? Azt mondja, kiderült, hogy azzal a Somaival maguk szétlőtték a falu határát, s ha nem fogyott volna el a lőszerük, elmentek volna Atyhába s Firtosváraljára is. Hogy ott is szétlőjenek mindent. Na, mit szól ezekhez a vádakhoz, igazak-e vagy nem igazak. Mondom, ezek igaz és helytálló vádak. Kivéve Atyhát és Firtosváralját. Mert oda nem számítottunk menni. A sáros és köves út miatt. Mi teljességgel meg voltunk elégedve a falu határával. És nem fődí a valóságot az sem, hogy az egész határt szétlőttük volna Somaival. Csupán egy kicsiny részét lőttük szét. Igaz, azt nagyon.

Azt mondja, akkor kezdjük a történetet a legelején, és ki ne hagyjunk semmi fontos részletet, mert Kulcsár elvtárs megmondta a rajonnál, a részletekben szokott megbújni az ördög. Mondom, jó. Nem hagyunk ki semmi részletet. Ott laktam Engi Zsigabá házában, ahol nékem mindig adtak friss tojást, szalonnát és piros hagymát. Ha nem kértem, akkor is. Azt mondja a testes nő, ezeket a jelentéktelen dolgokat, mint amilyen a piros hagyma s a tojás, azokat hagyjam ki, nem képes ő mindent ennyire aprólékosan följegyezni. Térjek a lényegre. Mondom, van nékem egy bevált módszerem a följegyzésekre nézve, ha azt elfogadja, úgy megy minden, mint a vízfolyás. Csak annyit írjon fel, hogy Engi Zsigabá, s tegyen egy nyilat utána, majd azt, hogy étkezés. Ha akarja, szólok, mikor tegyen nyilat. Jó, mondja, próbáljuk meg.

Volt Engi Zsigabának egy dohos pincéje, s az a pince tele volt sóborszeszes üvegekkel. Az étkezés után tegyen egy nyilat, s utána azt, hogy sóborszeszes... Engi Zsigabának fájós volt a dereka egész életében, ezért gyűlt össze a pincéjében az a rengeteg sóborszeszes üveg. Kérdi, tegyen-e nyilat. Mondom, majd én szólok, amikor tegyen. Egyszer ez a Somai azt mondta nekem, menjek véle a határba, lövöldözni. Nyíl, Somai, nyíl, lövöldözés. Kérdem Somaitól, miért kell nekünk a határban lövöldözni. Azt mondja, hazafiságból. Nyíl, hazafiság. Aztán elmondta Somai, hogy ő a helybéli céllövészet felelőse. Hoztak a tartománytól egy vadonatúj céllövő puskát, s egy csomó lőszer. Nyíl, tartomány, lőszer. Az volt a Somai föladata, hogy készítsen egy nagy listát a fiatalokról, akik hajlandók céllövészetre járni. Nyíl, fiatalok. De nem jelentkeztek, csak néhányan. Azokat is letiltották a szüleik, mert sok volt a mezei munka. Erre behívták Somait a tartományhoz és jól leteremtették, miért ilyen tökéletlen és azt mondták, két hét múlva ellenőrzik őt, s ha akkor is lesz még megmaradt lőszer, meggyűlik a baja. Nyíl, fenyegetés.

A testes asszony azt mondta, itt álljunk meg. Mert a fenyegetés szó nem jó. Helyette ő inkább azt írná, hogy szóbeli figyelmeztetés. Mondom, nagy igazsága van magának, mert a mi rendszerünkben nem fenyegetnek senkit az égvilágon. Hanem csak gyöngéden figyelmeztetik a népeket, ha úgy látják, hibáznak a népek. Persze, hogy azt kell odaírni a nyíl után, hogy figyelmeztetés. És folytattam a vallomásomat.

...Erre Somai két gyermeket kijelölt az osztályából, hogy cipeljék a lőszeres ládát, s elindultak a határba. Kiérvén a határba, Somai nekifogott a lövöldözésnek.

Lőtt mindenfelé. Még a fölötté elszálló madarakra is. Nyíl, madarak. Hazatérve a határból, Somai készített egy hosszú listát. Kitalált nevekből. És amikor jöttek őt ellenőrizni a tartománytól, s látták, hogy mind egy szálig elfogyott a lőszer és lista is volt a céllövőkőről, megdicsérték Somait. És hagytak neki még két láda lőszert. Nyíl, dicséret, névsor.

Azt mondja a testes asszony, egészen jó ez a módszer, csak néhány szót jegyzett le és már érti, miről van szó. Csak azt nem tudja még, hogy miképpen kerülnek ide a sósorszeszes üvegek.

Mondom, nyíl, üvegek. Most következik az én történetem.

Mert én nem tartottam helyénvalónak, hogy bárki is csak úgy, vaktában lövöldözzön a határban. Mert könnyen eltalálhat valakit egy gellert kapott golyó. Nyíl, gellert kap. Kérem, tetszik tudni, mi az, ha gellert kap egy golyó? Azt mondja, most hallja először... Az annyit jelent, mondom, hogy megütözik valamiben a golyó, eltér a trajektóriától és oda megy, ahová akar. Azt mondja a testes asszony, megint elővettem neki egy ismeretlen szót, le sem tudja írni, hogy trajektória. Mondom, nem baj, mindent nem tudhat a hadi tudományokból egy női személy. Szóval, azt mondtam Somainak, szívesen elmegyek én is célbalőni, de akkor legalább legyen cél. Amire lőjünk. És hagyjuk békében a fölöttünk röpködő madarakat. És én azt javasoltam, legjobb, ha visszük magunkkal a sósorszeszes üvegeket. Célnak. Nyíl, cél, üveg. És cipelték utánunk a gyermekek a lőszeres ládákat, s azt a rengeteg sósorszeszes üveget. Ki a határba... Tegyen-e nyilat? Mondom, még várhat vele. Kiérvén a határba, kerestem egy olyan beomló, köves martot, ahol nem jár soha senki. Még megközelíteni is alig lehet. Mondtam Somainak, itt fogunk célba lőni. És sorra szétlőttük az összes sósorszeszes üveget.

Ezeket az üvegszilánkokat fedezték fel később a helybéli parasztok, s azt mondták, ők efféle nem láttak még a világháborúban sem. Pedig ott is lőttek eleget. És jelentették a hatóságoknak. Kiderült a kitalált nevekből csinált névsor és lőttek Somainak is. Vagyis megdicsérték és szépen leváltották. Nyíl, üvegszilánk, leváltás...

Mondom a testes nőnek, nem tartja érdekesnek, hogy ha valakit nagyon megdicsérnek, le is váltják utána. Azt mondja, nekem jó megfigyelő képességem van. De az a módszer, a nyilakkal, az olyan jó, hogy ha van kedvem hozzá, meséljek még, élvezet följegyezni abba a piros füzetbe. És nem is árt, ha tele van följegyzéssel az a füzet, mert ha csak nyilak vannak benne, őt is megdicsérik, s utána már tudjuk, mi következik.
